

Mittarfeqarfiit

**2013 –mi ukiumoortumik naatsorsuutit
kukkunersiorneqarneranit nalunaarusiaq**

Imarisai

	<u>Qupp.</u>
1. ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunerisiorneqarneranit	257
1.1 ukiumoortumik naatsorsuutit	257
1.3 Suleriaatsinik suliffeqarfimmilu nakkutilleeriaatsinik kukkunersiuineq	258
1.3.1 Suleriaatsit	258
1.4 Ukiumoortumik naatsorsuutininik naliliinermi pissutsit pingaarutillit	259
2. Ukiumoortumik naatsorsuutininut oqaaseqaatit	259
2.1 Angusat nalunaarsornerat	259
2.2 Oqimaaqatigiissitsineq	260
3. Paasissutissat allat	263
3.1 Aqutsisut naatsorsuutininut tunngatillugu nalunaarutaat kiisalu naatsorsuutini kukkunerit iluarsineqanngitsut	263
3.2 Kukkusani nassaarineqartunik iluarsinerit	263
3.3 Siunnersuinissamut ikiuunnissamullu suliassat	263
4. Kukkunersiuinermut ingerlanneqartumut naliliineq	264
4.1 Kukkunersiuinermut ingerlanneqartumut naliliineq	264
5. Kukkunersiuinerup siunertaa akisussaaffiillu agguataarnerisa annertussusaat	264
6. Arlaannaanulluunnit attuumassuteqannginnermut paasissutissanillu pissarsiarineqartut pillugit nalunaajaat	264

2013 –mi ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunersiorneqarneranit nalunaarusiaq

1. ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunersiorneqarneranit

1.1 ukiumoortumik naatsorsuutit

Mittarfeqarfinni ukiumut 2013-mut naatsorsuutit aqutsisunit saqqummiunneqartut kukkunersiornerat naammassivarput. Ukiumut naatsorsuutit ima inerneqarput:

	<u>2013</u> <u>t.kr.</u>	<u>2012</u> <u>t.kr.</u>
Angusat	(53.704)	(63.795)
Pigisat nalillit	1.622.303	1.678.623
Nammineq aningaasaatit	1.516.708	1.572.812

1.2 Ajutoorsinnaanermut naliliineq kukkunersiuinermilu periuseq

Kukkunersiuinermi periuseq uagut nammineq suliarisimasarput malillugu kukkunersiuineq ingerlanneqarpoq. Kukkunersiuinermi periutsip qulakkiissavaa niuernikkut allaffissornikkullu sammisat ajutoorsinnaanermut qanittut ukiumullu naatsorsuutitut sunniuteqartut kukkunersiuisunit sammineqarnissaat.

Suliffeqarfiup aqutsisuinik oqaloqateqartarnerput tunngavigalugu suliffeqarfiullu suliaannik pissutsinillu ilisimasaqarnitsinni Mittarfeqarfiit kukkunersiornerata pilersarusiornera ingerlanneqarneralu 2013-mi ukiumoortumik naatsorsuutini kukkusinnaanermut aqutaasinnaasut immikkut ittut toqqarsimavagut:

- Pigisat tigussaasut nalunaarsornissaat nalikillinissaallu, tassunga atatillugu illuutitigut pigisat allattorsimaffiata ukiumullu naatsorsuutit imminnut ataqatigiinnissaat
- Nioqqutissat uninngasuutit naatsorsornissaat nalilernissaallu
- Ilaasunut mittarfeqarnermullu akitsuutit katersornissaat akiligassiissutiginnissaallu
- Akissarsiat aningaasaqarnermullu naatsorsuuserinerup imminnut ataqatigiinnissaat
- Aningaasartuutit eqqortumik piffissalernissaat pilersuisinullu akiitsut naligiissaarnerat.

Tamanna peqqutigalugu kukkunersiuisut naatsorsuutini immikkoortut sammisallu makku sukumiisumik sammisimavaat:

- Pigisat tigussaasut
- Nioqqutissat uninngasuutit
- Tuniniaanermi tigusassat

- Akissarsianut aningaasartuutit
- Pilersuisinut akiitsut

Sammasani allani ukiumoortumik naatsorsuutini kukkusinnaanermut aqutaasinnaasut nalinginnaasut nalilerneqarput taamaattumillu kukkunersiuineq annikinnerusimalluni.

1.3 Suleriaatsinik suliffeqarfimmilu nakkutilleeriaatsinik kukkunersiuineq

Kukkunersiuusut nalilersimavaattaaq suliffeqarfiup nalunaarsueriaasia, suleriaatsit suliffeqarfiullu iluani nakkutilleeriaatsit isumannaatsumik ingerlanneqartarnersut. Taamaaliornermi qulakkeerniarneqarpoq ukiumut naatsorsuutit tunngaviata eqqortuunissaa, uppernamissaa piffissarlu eqqorlugu nalunaarsuinerup pisarnissaa.

Nalilerparput suliffeqarfiup suleriaasii nakkutilleeriaasialu taaneqartut iluanni kukkusoqarsinnaallu artoq:

- Aningaasat tigorianaanaat
- Akissarsianik- akissaatinillu allaffissornikkut ingerlatsineq
- Akiligassiisarneq akiitsulinnillu malersuisarneq
- Aningaasartuutit nalunaarsornissaat pilersuisinullu akiitsut naligiissaarnerat
- Namminersorlutik Oqartussanit sanaartornermut tapiinerisigut sanaartornermut aningaasaliinerit

1.3.1 Suleriaatsit

Mittarfeqarfiit 2013-imut ukiumoortumik naatsorsuutaasa kukkunersiornerannut atatillugu ukiup ingerlanerani Nuummi mittarfiit alakkarneqarput. Alakkaanerput pillugu Mittarfeqarfiit aqutsisui nalunaarusiuunneqarsimapput.

Kukkunersiuinermut atatillugu alakkaanerit siunertarivaat paasinaratsigu suliffeqarfiup nalunaarsuutaasa, suliaasa, periutsinik nakkutilliinerit allallu pissusissamisoortumik ingerlanneqartarnersut, Mittarfeqarfiit naatsorsuutaanut tamakkiisunut suliffeqarfimmilu naatsorsuuserinerup susasaqarfii ataasiakkaat eqqarsaatigalugit, tassunga ilaapput nalunaarsukkanik nalilersuinerit, ukiumoortumik naatsorsuutit suliarineqarnerini tunngavittut atussallugu suli naleqqunnersut nalilersinnaajumallugu.

2012-mi ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunersiorneqarnerannit nalunaarusiami immikkoortoq 1.4.1 innersuussutigalugu, kukkunersiuinitsinnut matumunnga atatillugu maluginiarsimavarput, suliffeqarfiup aningaasaqarnermut immikkoortortaani suleriaatsit allanneqarsimanissaannik sukaterinermillu suliamik aallarnisaasoqarsimasoq. Naliliisinnaanerput naapertorlugu, suliamik aallarnisaaneq tamanna ineriartulernermik pitsaasorujussuarmik takussutissiivoq.

Suliamik ingerlatsisimanerput tunngavigalugu ataatsimut isigalugu nalilerparput, suliffeqarfiup nalunaarsueriaasia suliffeqarfiullu sammisaasa pingaarnertit iluini suleriaasissatut aalajangersagaanut tunngatillugu qulaani oqaaseqaatigineqartut pissusissamittut ingerlasutut oqaatigineqartariaqarput.

Peqquserlussinnaanermut tunngatillugu aqutsisunik oqaloqateqarneq

Kukkunersiuiinissatsinnut atatillugu peqquserlussinnaanermut navianaatit pillugit suliffeqarfiup aqutsisuilu eqqartuisimavugut.

Peqquserlunnissamut navianaateqartoqarsinnaaneranik aqutsisut ilimaginagu nalunaarutigaa, suliffeqarfillu patajaatsumik nakkutilleeriaaseqartoq unnerlugu naatsorsuutininik annertuunik kukkusoqarsinnaaneranik pinngitsoortitsisoq, taassumalu iluani naatsorsuinermit uukapaatitsiniarluni suliffeqarfiullu pigisaannik atornerluiniarluni kukkusumik paasissutissiinerup pinngitsoornissaamik qulakkeerisoqartartoq. Aqutsisut aamma nalunaarput peqquserlunniarnernik ilisimasaqaratik imaluunniit peqquserlussinnaanermut maannakkut misissuinermit ingerlatsisoqanngitsoq. Kukkunersiuiinitsinni peqquserlunniarnerup kingunerisinnaasaanik naatsorsuutininik kukkunernik nassaarsimannginnerput nalunaarutigaarput.

1.4 Ukiumoortumik naatsorsuutininik naliliinermit pissutsit pingaarutillit

Kukkunersiuisimaneq pissutsininik immikkut taasarialinnik tikkuaanissamut tunngavissiisimanngilaq, aqutsisut ukiumoortumik naatsorsuutininik naliliisimanerannut sunniuteqarsinnaasunik.

2. Ukiumoortumik naatsorsuutininut oqaaseqaatit

2.1 Angusat nalunaarsornerat

Kaaviiartitat nioqqutissanik atuineq

Eqqortumik piffissalersuineq nakkutilliivigiumallugu kaaviiartitanik nioqqutissanillu atuineq misilii-nikkut misissuiffigineqartarpoq. Isumaqatigiissutinik tunngavilikkannik kaaviiartitat isumaqatigiissutit tunngavigalugit misiliutinik misissuinnikkut nakkutilliivigineqartarput. Aammattaaq ineriartornerup ingerlaneranik misissueqqissaarneq ingerlassimavarput, ukiumut siusinnerusunut missingersersuuti-nullu sanilliullugu, tassunga ilaavoq matussusiisinnaassutsip annertussusaata ineriartorfiuneranik misissueqqissaarneq.

Tamatuma oqaaseqaateqarfiginissaanut pissutissaqanngilaq.

Sulisoqarnermut aningaasartuutit

Akissarsiassat akiliutigineqartarneri pillugit suleriaatsit ukiup ingerlanerani misissuiffigisarsimavagut, soorlu aamma – ukiumoortumik naatsorsuutit saqqummiunneqarnissaannut atatillugu - naatsorsuutit nalunaarsorneqarnerisa, akissarsialerineri suleriaatsinik Akileraartarnermullu qullersaqarfimmut nalunaarusiaasartut akornanni oqimaaqatigiissiterit pillugit paasissutissanik aallersimavagut.

Tamatuma oqaaseqaateqarfiginissaanut pissutissaqanngilaq.

Aningaasartuutit allat pillugit angusanik nalunaarsuineq

Ilanngussat (bilag) tunngavigalugit aningaasartuutinin kukkunersiunerimi angusanik nalunaarsuineq misiliutinik misissuinikkut misissuiffigisimavarput, soorlu aamma ullup naatsorsuutit inaarfissaata kingornatigut ilanngussat (bilagit) misissuiffigisimagigut. Aningaasartuutitigut angusanik nalunaarsukkanik ilaatigut misissueqqissaarsimasugut kiisalu ukiunut siusinnerusunut missingersersuutinullu sanilliussisimalluta.

Tamatuma oqaaseqaateqarfiginissaanut pissutissaqanngilaq.

2.2 Oqimaaqatigiissitsineq

Sanaartornermi atortuutit pigisat nalillit 1.505.171 t.kr.

Naatsorsuuserisarneq pillugu nalunaarut naapertorlugu sanaartornermi atortuutit pigisat nalillit suliffeqarfinnit namminersortitanit pigineqartut nalilinnik naliliinerimi periutsit erseqqinnerusut malillugit suliffeqarfiup naatsorsuutaanik oqimaaqatigiissitsinerimut ilanngunneqartassapput.

2013 ilanngullugu killigalugulu Deloitte ikiortigalugu suliffeqarfiup atortuutaanik nalunaarsuineq suliaralugu ingerlanneqarsimavoq, 2014 aallarnerfigalugu suliffeqarfiup ERP-systemissaanik suliffeqarfiup pisariaqartitaanik pissarsisoqassaaq, taamaalilluni suliffeqarfiup nammineerluni suliaasaq taanna ingerlassinnaalerniassammagu.

Tassunga tunngatillugu innersuussutigissavarput, pigisat nalillit ataasiakkaat piunnarnissaat inissaqartinneqarnerallu immikkut ittumik suliffeqarfik nakkutilliinermik ingerlatsiniarmat – tassunga ilaapput atortuutinik nalunaarsukkat pigisallu nalillit ilumut piunerisa akornanni qularnaarlugit suussusersilugit nakkutigineqartarnissaat – taamaalilluni paasissutissat qularnaakkat atorlugit, taamaalillutik atortuutinik nalunaarsueriaatsimut nutaamut eqqortumik nalunaarsorneqartarniassammata.

Kukkunersiunerimut tunngatillugu pigisat nalillit pillugit uppersaait misissorsimavagut, suliffeqarfiup ingerlatsinerimut pisiortornera aamma pilersuiner/nalikilliinera taakkua akornanni immikkoortiterinera nalilersimavarput – aamma nalilinnik nalilersuinerimi naatsorsuinerimi nalunaarut tunngavigalugu periusissat malinneqarnerisut misissorsimavarput.

Erseqqissartariaqarpoq, tak. Naatsorsuinermini periuseq pillugu allaaserineqartoq malillugu Mittarfeqarfiit ukiumut naatsorsuutaanni mittarfiit ataasiakkaat mittarfittaat nalikillilerneqanngimmata.

Suliffeqarfiup sanaartornermi pigisat nalillit amerlanersaat aningaasartuutissanut inatsimmit sanaartornissamut aningaasaliissutinit pissarsiarineqarsimapput. Ukiumut 15. mio.kr. angullugit aningaasaliissutit nutaat aningaasaleeqqinnerillu suliffeqarfiup ingerlatsinermit aningaasaliissutaanit aningaasaliiffineqarsinnaapput (akigititanit akiliisitsineq), tamanna qulaallugu aningaasaliissutit aningaasartuutissanut inatsimmit sanaartornissamut aningaasaliissutinit aningaasaliiffineqartarput.

Suliffeqarfiup maanna ingerlatsinermini aningaasaliissutit sinneruttut tunngavigalugit aningaasaleeqqinnerit imaluunniit aningaasaliinerit nutaat nammassinnaanngilai. Tamannalu pissutigalugu siulii assigalugit kukkunerisunitsinni oqaaseqaammik ilanngussisimavugut.

Sanaartornermut aningaasaliissutit

Ukioq 2013-imi katillugit 3.726 t.kr. sanaartornissamut, aningaasartuutissanut inatsit tunngavigalugu aningaasaliisoqarsimavoq.

Aningaasaliissutinut naatsorsuutit imatut naatsorsorneqarsinnaapput:

	<u>t.kr.</u>
Sanaartornissamut aningaasaliissutit atorneqarsimanngitsut, ukiup aallartinnerani	15.785
Aningaasartuutissanut inatsimmi 2013-imi sanaartornissamut aningaasaliineq	3.000
Tapiliussatut aningaasaliissutit	1.800
Illuartiterinikkut nammineq aningaasaliinerit	(222)
Ukiup ingerlanerani atuineq	<u>(3.993)</u>
Sanaartornissamut aningaasaliissutit sinneqartoorutigineqartut, ukiup naanerani	<u>16.370</u>

Tigulaarinikkut sanaartornissamut aningaasaliissutit aningaasartuutissanut inatsit tunngavigalugu aningaasaliissutaasimasunit aningaasartuutaasimasunut uppermarsaataasut misissorsimavagut.

Ukiumut 2013-imut naatsorsuutit saqqummiunneqarnerat tunngavigalugu sanaartornermut naatsorsuutit ukununga tunngasut saqqummiunneqarput, tamannalu tunngavigalugu naammassineqarsimasutut naatsorsuutigineqartut tassaapput:

Pilersaarut nr. 082 25180 – Sanaartorneq Kangerlussuaq

Pilersaarut nr. 033 16009 – Inaallagissiorfimmi motorimik taarsiineq, Narsarsuaq

Pilersaarut nr. 196 25181 – Mittarfik Nerlerit Inaat

Nioqutissat toqqorsivimmiittut 78.215 t.kr.

31.12.2013-imi nioqutissat toqqorsivimmiittut suliffeqarfiup sulisuinit nammineq kisinneqarsimapput. Kangerlussuarmi mittarfeqarfiup nioqutissanik toqqorsiviani tigulaaraluta misissuisimavugut.

Nioqutissat ikummatissamut nioqutissanullu allanut ima agguataarsimapput:

Mittarfik	Iikummatissaq t.kr.	Nioqq. allat t.kr.	Katillugit t.kr.	2012 t.kr.
Kangerlussuaq	26.720	10.136	36.856	41.301
Narsarsuaq	20.759	793	21.552	21.883
Mittarfeqarfiit allat	18.268	1.539	19.807	18.372
	65.747	12.468	78.215	81.556
Pisoqalisoornernut nuussineq			0	0
Katillugit			78.215	81.556

Tigulaarinikkut nioqutissat toqqortat nalilerneqartarnerat misissorsimavagut pisoqalisoorsinnaanerit ilanngullugu. Pisoqalisoorneq peqqutigalugu nalinginnaasumik nuussisoqarsimangilaq, nioqutissat pisoqalisoortut naleqanngitsutut nalunaarsorneqarsimammata. Naliliivugut nioqutissat pisoqalisoortut assigisaasalu nalingisa matussutissaannik naammattunik immikkoortitsisoqarsimasoq.

Tunisinermit kiffartuussinermilu pissarsiassat, 25.510 t.kr.

1.779 t.kr. (2012: 2.094 t.kr.) akiitsullit akiliingitsoornisaannut immikkoortinneqarsimapput. Isumarput naapertorlugu taakku ajutoormermit sillimmatissatut naammapput.

Mittarfeqarfiit Qeqqata Kommunalu akornganni eqqartuussisutigut suliamik ingerlatsisoqarpoq, Kangerlussuarmi qatserisarfimmik tunniussinermi tunngatillugu Qeqqata Kommunianit pisassat pillugit. Aningaasat pisassarineqartut 2.813 t.kr. 31.12.2013-imi annertussuseqarput. Suliffeqarfiup inatsisilerituuanit oqaaseqaammik pissarsisimavugut, oqaatigineqarporlu eqqartuussinermi suliaq april 2014-imut kinguartinneqarsimasoq, maanna isumaqatigiinniarluni oqaloqatigiittoqarmat. Advokatip piumasaqaateqarneq pissutissaqarluartutut nalilerpaa, aamma isumaqatigiinniarluni oqaloqatigiinnerit eqqartuussisulersuunneqalissappat naatsorsuutigaa piumasaqarneq taparserneqarumaartoq. Pisassat pillugit anaasaqarnissamut pisortat aningaasanik sillimmatissanik immikkoortitsinissaq pisariaqassasoq naatsorsuutiginnilaat, aamma eqqartuussisulersuussineq pisussaaffeqarnissamut peratarsinnaasutut nalunaarutigineqassanngilaq. Inatsisilerituup naliliinera innersuussutigalugu, naliliineq isumaqatigaarput.

Aningaasat tigorianaanaat 6.695 t.kr.

Taanna imaqarpoq karsimiittuutunik aningaaserivimmiittuutinillu 31.12.2013-imut aperisoqarnerani kontollu misissorneranni naleqqussarneqarsimasut.

Namminersorlutik Oqartussanut akiitsut 72.175 t.kr.

Qitiusumiit Naatsorsuuserivimmi 31.12.2013-mi naleqqussarneqarsimasumi akiligassaq ingerlaavartuq 72.175 t.kr.-iuvoq.

Pisiffigisartakkanut akiitsut 10.311 t.kr.

Tigulaaraluta akiitsoqarfiit allattorsimaffiit tiguneqarsimasut tunngavigalugit akiitsunut naatsorsuutit naligiissarneqarsimasut misissuisimavugut.

Akiitsut allat, 6.697 t.kr. feriarnermusiallu akiitsorineqartut, 11.816 t.kr.

Akiitsut allat il.il. ilaatigut tassaapput akileraarut A-mut, atorfilittat sulinngiffeqarnermusiutissaannut pisussaaffeqarneq pissutigalugu akiitsut kiisalu sulinngiffeqarnermusiassanut akiitsut.

Kukkunersiunermi paasineqarpoq ukiut siuliini sulinngiffeqarnermusiaqartussaataitanermut pisussaaffeqarneq pillugu naatsorsuisarnerit kukkuneqartarsimasut. Naleqqussaaneq ataatsimut katillugu ukiup aallartinnerani 947 t.kr.-iuvoq (isertitat) ukiumi naatsorsuiffiusumi 2013-imi ilanngullugit naatsorsorneqarsimapput.

3. Paasissutissat allat

3.1 Aqutsisut naatsorsuutininut tunngatillugu nalunaarutaat kiisalu naatsorsuutini kukkunerit iluarsineqanngitsut

Kukkunersiuisunut kukkunersiussallugit nalorninaateqartunut aqutsisut naatsorsuutit pillugit ukiumut 2013-imut naatsorsuutininut tunngatillugu uagutsinnut nalunaarusiorsimapput. Aqutsisut naqissuserpaat kukkunersiuisut kukkunerit nassaarisat tamaasa iluarsisimallugit.

3.2 Kukkusanik nassaarineqartunik iluarsinerit

Kukkunerit pingaarutillit nassaarineqartut tamarmik ukiumi naatsorsuutini iluarsineqarput.

3.3 Siunnersuinissamut ikiunnissamullu suliassat

Marsip 15-ani 2013-imi kukkunersiuinissatsinni maleruagassarput tunniukkatsiguli suliffeqarfimmi suliassat makku naammassisimavagut:

- Sullivimmi nalunaarsuinerit malillugit sanaartukkat allattorsimaffianut nalunaarsukkat isaasut aniasullu pillugit teknikkikkut ikiuineq ulloq 31.12.2013 tunngavigalugu

- Kangerlussuarmi qatserisarfeqarfimmut Sullissinissamut isumaqartigiissummut tunngatillugu isumaqatigiissut tunngavigalugu sullissinermi akit naleqqussarneqarsimasut malillugit akigititat naatsorsorneri pillugit nalunaaruteqarneq
- Sanaartukkat pillugit naatsorsuutit kukkunerisiorneri
- Agguataarinerit pillugit naatsorsutit kukkunerisiorneri
- Aqutsinermut naatsorsuusiornermullu ikiuunnerit allat

4. Kukkunerisiuinnermut ingerlanneqartumut naliliineq

4.1 Kukkunerisiuinnermut ingerlanneqartumut naliliineq

Nangaanartoqanngitsumik ukiumoortumik naatsorsuutit kukkunerisiuinnermut nalunaarusiorpavut Mit-tarfeqarfiit erniaqartitsinissamut sanaartukkanullu aningaasaliinerni nalikillileeriaatsinik periarfissaan-nik ilallugit.

Ukiup naaneranut tunngatillugu ingerlaavartumik kukkunerisiuinitinni oqaaseqaativut sukumiisumik allatorneqarsimasut suliffeqarfiup aqutsisuinut ingerlatittuartarsimavagut.

5. Kukkunerisiuinnerup siunertaa akisussaaffillu agguataarnerisa an-nertussusaat

10. marts 2006-imi kukkunerisiuinissatsinni maleruagassarput tunngavigalugu kukkunerisiuinnerup siu-nertaa, annertussusaa ingerlanneqarnera, kukkunerisiuisup nalunaartarnissaa kiisalu aqutsisut kukku-nersiuisullu akornanni akisussaanermut tunngasut allatorneqarsimapput. Taakku innersuussutigaaavut.

6. Arlaannaanulluunnit attuumassuteqannginnermut paasissutissanil-lu pissarsiarineqartut pillugit nalunaajaat

Inatsisit naapertorlugit nalunaarutigissavarput, inatsit malillugu sumulluunniit attuumassuteqannginnissamik piumasaqaat naammassineqarsimammata, kukkunerisiuinitinnilu paasissutissat piumasaqaatigineqartut tamarmik pissarsiarisarsimammata.

Nuuk, ulloq 17. marts 2014

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Bo Colbe
kukkunersiuisoq naalagaaffimmit akuerisaq

Akuerineqarpoq

Jens R. Lauridsen
pisortaq

Ann B. Kjeldsen, pisortaq,
Peqqissutsimut Attaveqarnermullu
Naalackersuisoqarfik